T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 64
KARAR NO : 2015 / 475
KARAR TR : 6.7.2015

ÖZET : Davacı şirketin Organize Sanayi Bölgesinde yer alan işyerinin/fabrikasının, yağan aşırı yağışlarla Çiğli Deresinin taşması sonucu sular altında kalması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, davalılardan İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesine ilişkin kısmının yargısal denetiminin; Organize Sanayi Bölgesinin özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduğu ve özel hukuk tüzel kişilerince tesis edilen işlemlerin yargısal denetiminin adli yargı yerlerince yapılacağı hususu gözetildiğinde; ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : E.A.Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Vekilleri : Av.C.B., Av.Z. E., Av. R. S.
Davalılar : 1-İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekilleri : Av.H.R.H., Av. C. M.- Av. C.A.
2-Bilim Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı
3-İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetimi
Vekilleri : Av. S.E.L., Av. Ö. L.

O L A Y : 1-Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkili şirketlere ait işyeri-fabrika-tesislerin, İzmir/Çiğli Atatürk Organize Sanayi Bölgesinde bulunduğunu; anılan yerde, 17 Aralık 2001 tarihinde yağan yağmur sonucu oluşan selin, müvekkilinin işyerini-fabrikasını bastığını, fabrika ve büro kısmında yaklaşık 1.50 mt. yüksekliğe ulaşan suyun; tüm makinaları, ekipmanları, araç-gereçleri, büro-idare kısmını, proje malzemelerini, bilgisayarları vb., tamamen kullanılamaz hale getirdiğini; selden üç gün sonra, 20 Aralık 2001'de İzmir Karşıyaka 3.Asliye Hukuk Mahkemesi'nce hasar ve zarar tesbiti yaptırıldığını, raporla, davacı E.A.Ş.'nin: 1.233.785 EURO zararının tespit edildiğini; doğan zararların gerçek sebebinin, Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Kanalı ile Çiğli Deresinin ıslahının davalı idarece zamanında yapılmaması olduğunu; sel baskınından önce, davalı idareye, gerekli ıslah çalışmalarının yapılması için birçok başvuru yapıldığını ancak davalı idarenin bu konudaki ihmali, gecikmesi, geliyorum diyen felakete rağmen zamanında gerekenleri yapmamasının vahim sonuçların doğmasına neden olduğunu ancak, bu sel baskınından sonra gerekli ıslah çalışmalarının yapıldığını; daha sonra zararlarının netlik kazandığını, davalı idarenin, hizmet kusuru nedeniyle uğranılan zararların ödenmesi talebiyle yapılan başvuruyu reddettiğini; bunun sorumlulukla ilgili Anayasal ve yasal düzenlemelere, İdari Hukukunun sorumlulukla ilgili Temel İlkelerine ve emsal nitelikli yerleşik içtihatlara aykırı olduğunu ifade ederek; davalı idarenin hizmet kusuruna bağlı olarak müvekkilinin uğramış olduğu; 4.086.253.000.000 (Dörttrilyonseksenaltımilyarikiyüzelliüçmilyon)TL. zararın olay tarihi olan 17.12.2001 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığına karşı, 23.12.2002 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

2-İzmir 4.İdare Mahkemesi, 19.10.2005 gün ve E:2002/1568, K:2005/1141 sayı ile, işin esasını inceleyerek davanın reddine karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine Danıştay 8.Dairesi, 3.7.2006 gün ve E:2006/1884, K:2006/2803 sayı ile esas yönünden kararı bozmuştur.

3- İzmir 4.İdare Mahkemesi, 16.10.2008 gün ve E:2006/1634, K:2008/1397 sayı ile, bozma kararına uyarak, davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine Danıştay 8.Dairesi, 6.11.2009 gün ve E:2009/2422, K:2009/6453 sayı ile, esas yönünden kararı bozmuş; karar düzeltme istemi de aynı Dairece 24.5.2010 gün ve E:2010/1968, K:2010/2865 sayı ile reddedilmiştir.

4- İzmir 4.İdare Mahkemesi, 15.11.2011 gün ve E:2010/974, K:2011/1630 sayı ile, bozma kararına uyarak, davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar vermiş; temyiz edilmesi üzerine Danıştay 8.Dairesi, 29.5.2012 gün ve E:2012/3241, K:2012/3831 sayı ile temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına karar vermiş; kararın düzeltilmesi istemi üzerine ise aynı Daire; 12.12.2013 gün ve E:2012/10512, K:2013/10105 sayı ile, "…İdare Mahkemesince, olayın oluşunda zarara hangi idarenin ne oranda sebebiyet verdiği hususlarında yapılan araştırma sırasında düzenlenen ve hükme de esas alınan bilirkişi raporuna göre davalı idarenin yanında Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetiminin de sorumluluğu bulunduğunun tespit edildiği görüldüğünden, adı geçen idarelerin hasım (davalı) konumuna alınarak dava dilekçesinin merciine tevdiine kararı verilmeksizin, dosyanın bu idareler husumetiyle de tekemmül ettirilmesi ve tarafların kusur durumlarının araştırılarak bir karar verilmesi

gerekirken, yukarıda yer verilen gerekçe ile sadece belediye yönünden davanın kısmen kabul edilmesi yönünde verilen kararda hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İzmir 4. İdare Mahkemesinin 15/11/2011 gün ve E:2010/974, K:2011/1630 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere anılan mahkemeye gönderilmesine…" karar vermiştir.

5- İzmir 4.İdare Mahkemesi: 21.4.2014 gün ve E:2014/620 sayı ile, davanın, İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI yanında BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI ile ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ YÖNETİMİ husumetiyle incelenmesi gerektiğinden, anılan idarelerin hasım mevkiine eklenmesine, dava dilekçesi ve ekleri ile dosyada yer alan bilirkişi raporlarının ve yukarıda tarih ve sayısı belirtilen Danıştay kararının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin (c) fikrası gereğince BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI ile ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ YÖNETİMİ'ne tebliğ edilmek suretiyle dava dosyasının tekemmül ettirilmesine karar vermiştir.

6- Davalılardan İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi vekili, süresi içinde verdiği cevap dilekçesinde davanın adli yargının görev alanına girdiğini öne sürerek görev itirazında bulunmuştur.

İZMİR 4.İDARE MAHKEMESİ: 12.6.2014 gün ve E:2014/620 sayı ile, "(…)Anayasa'nın 125.maddesinin son fikrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğu kurala bağlanmış, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde de, idari eylem ve işlemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava türleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 3.maddesinin (b) bendinde," Organize Sanayi Bölgeleri (OSB): Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önlemek, kentleşmeyi yönlendirmek, kaynakları rasyonel kullanmak, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, sanayi türlerinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla; sınırları tasdik edilmiş arazi parçalarının imar planlarındaki oranlar dahilinde gerekli idari, sosyal ve teknik altyapı alanları ile küçük imalat ve tamirat, ticaret, eğitim ve sağlık alanları, teknoloji geliştirme bölgeleri ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dahilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve bu Kanun hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgelerini," ifade ettiği şeklinde tanımlanmış, 4.maddesinde, "OSB, Yer Seçimi Yönetmeliğine göre uygun görülen yerlerde Bakanlığın onayı ile kurulur...OSB sınırları içerisinde yapılacak imar ve parselasyon planları ve değişiklikleri, OSB tarafından yönetmeliğe uygun olarak hazırlanır ve Bakanlığın onayına sunularak, İl İdare Kurulu kararı ile yürürlüğe girer. Onaylı OSB imar planları ilgili kurumlara bilgi için gönderilir...Yürürlüğe giren imar plânına göre arazi kullanımı, yapı ve tesislerinin projelendirilmesi, inşası ve kullanımıyla ilgili ruhsat ve izinlerde işyeri açma ve çalışma ruhsatları OSB tarafından verilir ve denetlenir, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesi sırasında işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin harçlar, OSB tarafından tahsil edilerek ilgili belediye veya il özel idaresi hesabına yatırılır." hükmüne, 5.maddesinde, "OSB, müteşebbis heyetin başvurusu üzerine Bakanlıkça verilen kamu yararı kararı ve sınırları belirlenmiş yetki çerçevesinde kamulaştırma işlemleri yaptırabilen bir özel hukuk tüzel kişiliğidir. OSB; kamulaştırma işlemlerini Valilik, İl Özel İdaresi, Belediye veya Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına yaptırabilir. Arazinin mülkiyetinin edinilmesinde yapılan masraflar ile arazi bedeli ödeme yükümlülüğü OSB tüzel kişiliğine aittir."hükmüne, 20.maddesinde "OSB'lerin ihtiyacı olan elektrik, su, kanalizasyon, doğalgaz, arıtma tesisi, yol, haberleşme, spor tesisleri gibi alt yapı ve genel hizmet tesislerini kurma ve işletme, kamu ve özel kuruluşlardan satın alarak dağıtım ve satışını yapma, üretim tesisleri kurma ve işletme hakkı sadece OSB'nin yetki ve sorumluluğundadır. Ancak, atıkların ortak arıtma tesisinin kabul edebileceği standartlara düşürülmesi amacıyla münferiden ön arıtma tesisi yapılması gerekir. OSB'de yer alan kuruluşlar, alt yapı ihtiyaçlarını OSB'nin tesislerinden karşılamak zorundadır. OSB'nin izni olmaksızın alt yapı ihtiyaçları başka bir yerden karşılanamaz ve bu amaçla münferiden tesis kurulamaz. Bu kuruluşlar kendilerine tahsis edilen alt yapı kullanma hakkını başka kuruluşlara devir ve temlik edemez ve başkalarının istifadesine tahsis edemez..."hükmüne, 21.maddesinde, OSB tüzel kişiliği, bu Kanunun uygulanması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Atıksu arıtma tesisi işleten bölgelerden, belediyelerce atıksu bedeli alınmaz."hükmüne, 22.maddesinde, "Müteşebbis heyet, yönetim ve denetim kurulu üyeleri ve bölge müdürü ile sair personel kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunlar, para ve para hükmündeki evrak ve senetler ile bilanço, tutanak, rapor, defter ve belgeler üzerinde işledikleri suçlardan dolayı Devlet memurları gibi cezalandırılırlar." hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin incelenmesinden, Organize Sanayi Bölgelerinin, sanayileşmenin sağlıklı, düzenli ve çevreyle uyumlu olarak gelişmesini sağlamak şeklinde özetlenebilecek kamu hizmetini sunmak amacıyla Bakanlık onayı ile kurulan ve yürütmekle yükümlü kılındığı kamu hizmetinin yerine getirilmesi için, kamulaştırma, imar ve parselasyon planı yapmak; ruhsat vermek; elektrik, su, kanalizasyon, doğalgaz, arıtma tesisi, yol, haberleşme, spor tesisleri gibi alt yapı ve genel hizmet tesislerini kurmak gibi görev ve yetkilerle donatıldığı; görev alanı ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harç ile atıksu arıtma bedelinden muaf tutulduğu ve istihdam ettiği personelin işledikleri bazı suçlardan dolayı Devlet memurları gibi cezalandırılmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Buna göre, belirli bir kamu hizmetinin sunulması amacıyla Kanunun verdiği yetkiye istinaden Bakanlık onayı ile kurulan, yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetinin sunulmasına yönelik olarak, kamusal yetkiler kullanan, bir takım kamusal ayrıcalıklardan yararlanan ve istihdam ettiği personelin bazı suçlarından dolayı Devlet memurları gibi cezalandırıldığı Organize Sanayi Bölgelerinin, nevi şahsına münhasır yarı kamusal nitelikli tüzel kişilikler olduğu sonucuna varılmaktadır.

İdare, kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında kişilere ve özel mülkiyete verdiği zararları tazmin ile sorumlu olup, tazminat davasına konu olabilecek zararların idari eylem ve işlemlerden doğması halinde bu zararların, idari yargıda açılacak tam yargısına konu edilmesi gerektiği tartışmasızdır.

Uyuşmazlık, davacının, Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde yer alan fabrikasının, yağan aşırı yağışlar nedeniyle Çiğli Deresinin taşması sonucu sular altında kalması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın, yer seçiminin yanlış yapıldığı, alt yapı tesislerinin yeterli olmadığı iddialarına dayanan, hizmet kusuru esaslarına göre açılmış bir tam yargı

(tazminat) davasıdır.

Bu itibarla, belirli kamu hizmetini sunmakla görevli kılınan ve bu amaçla kamusal yetkiler ve ayrıcalıklara sahip olan davalı idarenin, sunmuş olduğu hizmetin, kötü veya geç işlemesi ya da hiç işlememesi şeklinde ifade edilen hizmet kusuru sonucu bu hizmetlerden yararlanan kişilerin uğramış olduğu zararları, idare hukuku kuralları çerçevesinde ve hizmet kusuru esaslarına göre tazmin etmekle yükümlü olduğu tartışmasız olduğundan, idarenin, hizmet kusuruna dayalı tazmin sorumluluğuna göre kanunlarla kendisine verilen kamu hizmetini yürütme görevini gereği gibi yerine getirip getirmediği iddiasına dayalı, idari eylemden kaynaklı açılan işbu davanın görüm ve çözümü idari yargının görev alanına girmektedir.

Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlığın görüm ve çözüm yerinin idari yargı olduğu sonucuna varılmakla, davalı Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nin görev itirazının reddine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve işleyişi Hakkındaki Kanun'un 12.maddesi uyarınca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına sunulmak üzere düzenlenecek iki nüsha dilekçe ile 15 gün içinde başvurulabileceğinin anılan idareye bildirilmesine…" karar vermiştir.

Davalılardan İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi vekili tarafından süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine, dilekçe dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI'(…)Dava, başlangıçta hizmet kusuru gerekçesi ile İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığına karşı açılmasına karşılık, Mahkemesince hasım düzeltme kararı sonrası, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü de davaya dahil edilmiş, olumlu görev uyuşmazlığı talebi de davalı Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü tarafından yapılmıştır.

Yapılan inceleme sonucu, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi 15/04/2000 yılında RG yayımlanarak yürürlüğe giren 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu kapsamında kurulmuştur. 4562 sayılı Yasanın 20. Maddesi 1. Fıkrası " OSB'lerin ihtiyacı olan elektrik, su, kanalizasyon, doğalgaz, arıtma tesisi, yol, haberleşme, spor tesisleri gibi alt yapı ve genel hizmet tesislerini kurma ve işletme, kamu ve özel kuruluşlardan satın alarak dağıtım ve satışını yapma, üretim tesisleri kurma ve işletme hakkı sadece OSB'nin yetki ve sorumluluğundadır. Ancak, atıkların ortak arıtma tesisinin kabul edebileceği standartlara düşürülmesi amacıyla münferiden ön arıtma tesisi yapılması gerekir" hükmü ile İAOSAB'da alt yapı hizmetlerinin yapılması ve işletilmesi yetki ve sorumluluğunu İAOSAB Müdürlüğüne vermiştir.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 3/b maddesine göre Organize Sanayi Bölgeleri "..Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önlemek, kentleşmeyi yönlendirmek, kaynakları rasyonel kullanmak, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, sanayi türlerinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla; sınırları tasdik edilmiş arazi parçalarının imar planlarındaki oranlar dahilinde gerekli idari, sosyal ve teknik altyapı alanları ile küçük imalat ve tamirat, ticaret, eğitim ve sağlık alanları, teknoloji geliştirme bölgeleri ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dahilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve bu Kanun hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgelerini, " ifade etmektedir. 4562 sayılı Yasanın 5/1 maddesinin "OSB, müteşebbis heyetin başvurusu üzerine Bakanlıkça verilen kamu yararı kararı ve sınırları belirlenmiş yetki çerçevesinde kamulaştırma işlemleri yapabilen veya yaptırabilen bir özel hukuk tüzel kişiliğidir." şeklindeki tanımı karşısında, OSB Yönetimlerinin özel hukuk tüzel kişiliği olduğu tartışmasızdır, aynı yasanın 25/5 md.ne göre de OSB'lerin organları ile ilgili olarak Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlerin organları ile ilgili hükümleri kıyasen uygulanacağı hükmü bulunmaktadır.

Hukuk uygulamasında "Tüzel kişiler, belli bir amacı gerçekleştirmek üzere bağımsız bir varlık şeklinde örgütlenmiş, haklara ve borçlara sahip olabilen kişi ve mal topluluklarıdır. Tüzel kişiler, "özel hukuk tüzel kişileri" ve "kamu hukuku tüzel kişileri" olmak üzere ikiye ayrılır. "Özel hukuk tüzel kişileri, özel hukuka tâbi olan tüzel Dernekler, vakıflar, şirketler böyledir." (Kemal Gözler, "5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 6085 Sayılı Yeni Sayıştay Kanununda Kullanılan "Genel Yönetim", "Merkezî Yönetim", "Kamu İdareleri" Terimleri Hakkında Bir Eleştiri'AÜHFD, 60 (4) 2011: 838-839) Özel Hukuk Tüzel kişiliklerinin kamusal amaçla ve kanunla kurulmuş olmaları, onların faaliyetlerinin kamu hukuku kurallarına göre yürüttükleri ve tek taraflı kamu gücü kullanarak ortaya koydukları idari eylem ve işlemlerden sayılmasını gerektirmemektedir. Nitekim Yasa koyucu da, bu konudaki iradesini, yukarıda açıklanan yasa hükümleri ile bu kurumların faaliyetlerinin ticari alanda özel hukuk hükümlerine göre yürüttüklerini ve şirketler/ demekler hukuki statüsüne tabi olduklarını belirterek ortaya koymuş bulunmaktadır.

Kanun koyucunun Bazı durumlarda özel hukuk tüzel kişiliği olarak yapılandırdığı kurumlara kamu kurumu niteliği tanıdığı, ancak bunu kuruluş yasasında ayrıca belirtme gereği duyduğu da bir gerçektir. Örneğin, 25 Haziran 2003 tarih ve 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 1 'nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre, Türkiye İş Kurumu, "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili kuruluşu olup, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliği haiz, idari ve malî bakımdan özerk bir kamu kurumudur". Ancak, OSB hakkındaki kanunda bu kurumun bir kamu kurumu olduğuna dair belirtmede bulunmamakta, aksine, kuruluş amacının daha ziyade sanayi alanındaki üretime dayalı serbest ticari faaliyetin organizesine yönelik özel hukuk hükümlerine tabi bir kuruluş yaratıldığı anlaşılmaktadır. Elbetteki her özel hukuk tüzel kişiliğinin faaliyet alanının sonuçta insan yaşamını dolayısı ile toplumu ilgilendirmesi oranında kamusal yanı olması da tartışmasızdır. Ancak kamusal her faaliyet ve organizasyonun da kamu hukuku kural ve ilkelerine tabi olacağı söylenemez. "Genel kurul toplama hakkını elde eden OSB'lerin özel hukuk tüzel kişisi olduğu ve işleyişin özel hukuk hükümlerine göre yürütüleceği, OSB organlarının işleyişinin Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümleri doğrultusunda gerçekleşeceği konusunda duraksama bulunmamaktadır" (Yrd.Doç.Dr.N.İ.Ç., 'Organize Sanayi Bölgelerinin Hukuki Niteliği ve Kamulaştırma Yetkisi Hukuk Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi', Haziran, 2005, S. 40, paragraf 38.)

Yukarıdaki açıklamalara göre, İAOSAB sorumluluğunda olan alt yapı hizmetlerinin yetersiz sunumundan kaynaklanan tazminat davasının, özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinin görevli olduğu, düşünülmektedir..." demek suretiyle 2247 sayılı Yasa'nın 10. ve 13. maddeleri gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısı'ndan yazılı düşüncesi istenilmiştir.

; "(…)Kamu kurum ve kuruluşları dışında, yasayla görevli ve yetkili kılınan özel hukuk tüzel kişileri de, üstlendikleri kamusal faaliyetler çerçevesinde idare hukuku alanında idari işlemler tesis edip, idari eylemler yapabilmektedirler. Anılan özel hukuk tüzel kişileri, bir yandan statüleri gereği özel hukuk alanında tasarrufta bulunurken, bir yandan da yasalarla tanımlanan idari işlevleri, idare hukukunun ilke ve kuralları çerçevesinde idari işlemler ve idari eylemlerle yerine getirmektedirler.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 3. maddesinin (b) bendinde, Organize Sanayi Bölgeleri (OSB): Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önlemek, kentleşmeyi yönlendirmek, kaynakları rasyonel kullanmak, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, sanayi türlerinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla; sınırları tasdik edilmiş arazi parçalarının imar planlarındaki oranlar dahilinde gerekli idari, sosyal ve teknik altyapı alanları ile küçük imalat ve tamirat, ticaret, eğitim ve sağlık alanları, teknoloji geliştirme bölgeleri ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dahilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve bu Kanun hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgeleri," şeklinde tanımlanmış; 4. maddesinde, "OSB, Yer Seçimi Yönetmeliğine göre uygun görülen yerlerde Bakanlığın onayı ile kurulur. OSB sınırları içerisinde yapılacak imar ve parselasyon planlan ve değişiklikleri, OSB tarafından yönetmeliğe uygun olarak hazırlanır ve Bakanlığın onayına sunularak II İdare Kurulu kararı ile yürürlüğe girer. Onaylı OSB imar planları ilgili kurumlara bilgi için gönderilir. Yürürlüğe giren imar plânına göre arazi kullanımı, yapı ve tesislerinin projelendirilmesi, inşası ve kullanımıyla ilgili ruhsat ve izinler ile işyeri açma ve çalışma ruhsatları OSB tarafından verilir ve denetlenir, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesi sırasında işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin harçlar, OSB tarafından tahsil edilerek ilgili belediye veya il özel idaresi hesabına yatırılır."; 5. maddesinde "OSB, müteşebbis heyetin başvurusu üzerine Bakanlıkça verilen kamu yararı kararı ve sınırları belirlenmiş yetki çerçevesinde kamulaştırma işlemleri yaptırabilen bir özel hukuk tüzel kişiliğidir. OSB; kamulaştırma işlemlerini Valilik, II Özel idaresi, Belediye veya Yatırım izleme ve Koordinasyon Başkanlığına yaptırabilir. Arazinin mülkiyetinin edinilmesinde yapılan masraflar ile arazi bedeli ödeme yükümlülüğü OSB tüzel kişiliğine aittir, "; 20. maddesinde, "OSB'lerin ihtiyacı olan elektrik, su, kanalizasyon, doğalgaz, arıtma tesisi, yol, haberleşme, spor tesisleri gibi alt yapı ve genel hizmet tesislerini kurma ve işletme, kamu ve özel kuruluşlardan satın alarak dağıtım ve satışını yapma, üretim tesisleri kurma ve işletme hakkı sadece OSB'nin yetki ve sorumluluğundadır. Ancak, atıkların ortak arıtma tesisinin kabul edebileceği standartlara düşürülmesi amacıyla münferiden ön arıtma tesisi yapılması gerekir. OSB'de yer alan kuruluşlar, alt yapı ihtiyaçlarını OSB'nin tesislerinden karşılamak zorundadır. OSB'nin izni olmaksızın alt yapı ihtiyaçları başka bir yerden karşılanamaz ve bu amaçla münferiden tesis kurulamaz. Bu kuruluşlar kendilerine tahsis edilen alt yapı kullanma hakkını başka kuruluşlara devir ve temlik edemez ve başkalarının istifadesine tahsis edemez.; "21. maddesinde, "OSB tüzelkişiliği, bu Kanunun uygulanması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Atıksu arıtma tesisi işleten bölgelerden, belediyelerce atıksu bedeli alınmaz."; 22. maddesinde de , "Müteşebbis heyet, yönetim ve denetim kurulu üyeleri ve bölge müdürü ile sair personel kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunlar, para ve para hükmündeki evrak ve senetler ile bilanço, tutanak, rapor, defter ve belgeler üzerinde işledikleri suçlardan dolayı Devlet memurları gibi cezalandırılırlar." hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda aktarılan yasal düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının onayı ve anılan Bakanlıkça belirlenen yerde kurulan organize sanayi bölgeleri; sanayileşmenin sağlıklı, düzenli ve çevreyle uyumlu gelişimini sağlamak amacıyla tanınan kamusal yetkiler ve ayrıcalıklara sahip olup; elektrik, su, kanalizasyon, doğalgaz arıtma tesisi, yol gibi alt yapı ve genel hizmet tesisleri kurmak ve işletmekle görevlendirilmiştir. Organize sanayi bölgeleri , kamu hizmeti niteliğini taşıyan alt yapı hizmetlerini idare hukuku ilke ve kurallarına göre kamusal yetki ve ayrıcalıkları kullanarak kurup, sürdürmekle görevli bulunmaktadır.

Organize sanayi bölgeleri, yer tahsisi ve alt yapı hizmetlerinden bölgede faaliyette bulunan firmaların yararlanması konularında özel hukuk kurallarına göre sözleşmeler yapmakta ise de; bu durum, anılan özel hukuk sözleşmeleri dışında elektrik, su, doğal gaz, kanalizasyon gibi kamu hizmeti niteliği taşıyan alt yapı hizmetlerinin kuruluşunun, idare hukuku ilke ve kurallarına tabi oluşunu ortadan kaldırmamaktadır.

Dava konusu olayda da, davacı, Atatürk Organize Sanayi Bölgesinde yer alan fabrikasının yer seçiminin yanlış yapılması, alt yapı tesislerinin yetersiz kalması nedeniyle Çiğli Deresinin taşması sonucu sular altında kaldığını öne sürerek uğradığını iddia ettiği zararın tazminini istemektedir. Anılan davada; Atatürk Organize Sanayi Bölgesinin, bölgenin kanalizasyon sisteminin bakım ve onarımım gereği gibi yapıp yapmadığı, Çiğli Deresinin taşması ve su baskım olayının alt yapı hizmetinin yetersizliğinden kaynaklanıp kaynaklanmadığı, organize sanayi bölge yönetiminin, idare hukuku ilke ve kurallarına göre kurup, sürdürmekle görevli olduğu alt yapı hizmetini kusurlu işletip işletmediği tartışılmaktadır.

Bu durumda uğranıldığı ileri sürülen zarar, kamusal yetkilere ve ayrıcalıklara sahip organize sanayi bölgesinin kamu hizmeti niteliği taşıyan alt yapı tesisleri kurma ve işletme yetkisi kapsamında sunmuş olduğu hizmetin kötü işlemesi, hiç işlememesi ya da eksik işlemesi, bir başka anlatımla hizmet kusuru iddiasına dayandığından, uyuşmazlığın bu kısmının da görüm ve çözümü görevi idari yargı yerine ait bulunmaktadır." demek suretiyle, 2247 sayılı Kanunun 13' üncü maddesi uyarınca yapılan başvurunun kabulüne hukuki olanak bulunmadığı yolunda düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Nurdane TOPUZ, Ertuğrul ARSLANOĞLU, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 6.7.2015 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalılardan İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi vekilinin anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca, 10. ve 13. maddelerinde öngörülen biçimde, anılan davalı yönünden olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim İsmail SARI'nın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN'un davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacı şirketin İzmir İli, Çiğli İlçesi sınırları içindeki Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde yer alan işyerinin/fabrikasının, yağan aşırı yağışlarla Çiğli Deresinin taşması sonucu sular altında kalması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen 4.086.253,00TL tutarındaki zararın, olayın meydana geldiği 17.12.2001 tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

Dava ilk olarak İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığına karşı açılmış ise de, Mahkeme kararının Danıştay 8.Dairesince bozulması üzerine, Mahkemece Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi de davalı mevkiine alınmış; başvuru sonucunda İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi yönünden olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14. maddesinde, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiş; "Değiştirilen, Eklenen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler" başlıklı 85. maddesinin h bendinde, «…12.4.2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun 4 üncü maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yürürlüğe giren mevzii imar plânına göre arazi kullanımı, yapı ve tesislerinin projelendirilmesi, inşası ve kullanımıyla ilgili ruhsat ve izinler ile işyeri açma ve çalışma ruhsatları OSB tarafından verilir ve denetlenir. İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesi sırasında işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin harçlar, OSB tarafından tahsil edilerek ilgili belediye veya il özel idaresi hesabına yatırılır…» denilmiş;

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun, "Kuruluş" başlıklı 4.maddesinin yedinci fıkrasında "(Değişik fıkra: 3/7/2005-5393/85 md.) Yürürlüğe giren (…) imar planına göre arazi kullanımı, yapı ve tesislerinin projelendirilmesi, inşası ve kullanımıyla ilgili ruhsat ve izinler ile işyeri açma ve çalışma ruhsatları OSB tarafından verilir ve denetlenir, İşyeri açma ve çalışma ruhsatın verilmesi sırasında işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin harçlar, OSB tarafından tahsil edilerek ilgili belediye veya il özel idaresi hesabına yatırılır." hükmü;

"Nitelikleri" başlıklı 5. maddesinde, " (Değişik: 4/7/2012-6353/20 md.)

OSB, müteşebbis heyetin başvurusu üzerine Bakanlıkça verilen kamu yararı kararı ve sınırları belirlenmiş yetki çerçevesinde kamulaştırma işlemleri (…) yaptırabilen bir özel hukuk tüzel kişiliğidir. (Ek cümle : 20/2/2014-6525/21 md.) OSB; kamulaştırma işlemlerini Valilik, İl Özel İdaresi, Belediye veya Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına yaptırabilir.

Arazinin mülkiyetinin edinilmesinde yapılan masraflar ile arazi bedeli ödeme yükümlülüğü OSB tüzel kişiliğine aittir.." hükmü yer almakta olup, 12.04.2000 günlü, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun, 04.07.2012 günlü, 6353 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 20.maddesiyle değiştirilen 5.maddesinin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla Danıştay Altıncı Dairesi tarafından yapılan itiraz başvurusu üzerine, Anayasa Mahkemesi 31.10.2013 gün, E:2013/49, K:2013/125 sayılı kararı ile özetle; 04.07.2012 günlü, 6353 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle değiştirilen 5.maddesinin birinci fıkrasında yer alan ''… yapabilen veya … '' sözcüklerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

Aynı Yasanın "Yönetim kurulu" 8. maddesinde, " Yönetim kurulu, müteşebbis heyetin en az dördü kendi üyeleri arasından olmak üzere seçeceği beş asıl, beş yedek üyeden oluşur. Yönetim kurulu üyeleri iki yıl için seçilir.

Yönetim kurulu üyeleri kendi aralarında bir başkan ve bir başkanvekili seçerler. Yönetim kurulu en az ayda iki defa toplanır ve toplantı salt çoğunluk ile yapılır. Geçerli bir mazereti olmadan üst üste yapılan üç toplantıya veya mazereti olsa dahi altı ay içinde yapılan toplantıların en az yarısına katılmayan üyeler üyelikten çekilmiş sayılırlar. Kararlar salt çoğunlukla verilir. Oyların eşitliği halinde başkanın oyuna itibar edilir.

Yönetim kurulu; kanun, yönetmelik, kuruluş protokolü ve benzeri düzenlemeler ile müteşebbis heyetin kararları çerçevesinde OSB'nin sevk ve idaresini yürütmekle görevlidir."; "Özel organize sanayi bölgeleri" başlıklı 26.maddesinde, "Bu Kanundaki usullere göre belirlenen yerlerde, özel hukuk tüzel kişilerince ve gerçek kişilerce de OSB kurulabilir. Ancak, özel OSB kuracak olanlar kamulaştırma yapamazlar.

OSB'nin kuruluş talebi, kurulacağı ilin valiliğinin uygun görüşü ile Bakanlığa iletilir.

OSB'nin yer seçimi Bakanlığa yapılan talep üzerine, 4 üncü maddedeki usule göre yapılır.

Arazi temini, OSB'nin planlanması, projelendirilmesi, alt yapı inşaatı ile ilgili harcamalar bölgeyi kuracak gerçek ve tüzel kişilerce karşılanır. OSB ile ilgili plan ve projeler bu konudaki yetkili kurum ve kuruluşlar yanında Bakanlığın uygun görüşü ve onayına tabidir.

OSB'deki arazi, parseller halinde veya işletme binaları da yapılmak suretiyle satılabilir veya kiraya verilebilir." hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesinin özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduğu ve özel hukuk tüzel kişilerince tesis edilen işlemlerin yargısal denetiminin adli yargı yerlerince yapılacağı hususu gözetildiğinde; davacı şirkete ait İzmir İli, Çiğli İlçesi sınırları içindeki Atatürk Organize Sanayi Bölgesinde yer alan işyerinin/fabrikanın, 16-17/12/2001 günü yağan aşırı yağışlar sonucu Çiğli Deresinin taşması üzerine sular altında kalması nedeniyle uğranıldığı öne sürülen 4.086.253,00 TL zararın olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığından, bilahare Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesinden tazmini istemiyle açılan davanın; İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesine ilişkin kısmının yargısal denetiminin de adli yargı yerine ait olduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun kabulü ile, davalı İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü vekilinin görev itirazının reddine ilişkin İzmir 4.İdare Mahkemesince verilen kararın kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, davalı İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü vekilinin GÖREV İTİRAZININ REDDİNE İLİŞKİN İzmir 4.İdare Mahkemesince verilen 12.6.2014 gün ve E:2014/620 sayılı KARARIN KALDIRILMASINA, 6.7.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Eyüp Sabri	Ali	Nurdane
ÖZGÜLDÜR	BAYDAR	ÇOLAK	TOPUZ

Üye	Üye	Üye
Ertuğrul	Ayhan	Mehmet
ARSLANOĞLU	AKARSU	AKBULUT